

Den åbne skole i historiefaget

Bachelorprojekt maj 2016

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Problemformulering	4
Læsevejledning	4
Datagrundlag	5
Empiri	5
Forskningsrapporter og undersøgelsesrapport.....	5
Begrebsafklaring	6
Definering af begrebet den åbne skole.....	6
Teoretisk udgangspunkt	7
Hvad er den åbne skole?.....	7
Hvad skal der undervises i faget historie?.....	8
Hvad er læring?	9
<i>At skabe trivsel, motivation og anerkendelse i barnets læringstilknytning</i>	10
Delkonklusion	11
Analyse	12
Hvorfor bruge den åbne skole i historiefagets undervisning?.....	12
<i>Gøre eleverne til brugere af historie</i>	12
<i>Opnå forståelse for, at vi er skabt af historien og historieskabende</i>	13
<i>Kropsforankret læring</i>	14
Delkonklusion	16
Hvordan kan den åbne skole bruges i historieundervisningen?.....	17
<i>Udvidelse af skolens læringsrum</i>	17
Stedsbaseret pædagogik.....	19
<i>Lokalt og nærmiljø</i>	21
Museer som læringsrum.....	22
Delkonklusion	23
Konklusion	24
Perspektivering	25
Litteraturliste	27
Rapporter og undersøgelser	28
Internet	28
Andet.....	28

Indledning

Den nye skolereform som blev indført i 2014 er en læringsreform, som hviler på et krav om mere målbar læring med et samtidigt ønske om nye former for læringen, som skal ske på nye, anderledes og afvekslende måder. Den nye skolereform skal gøre en god folkeskole bedre, men læring er ikke det eneste skolerne skal producere mere af. Der er også kommet fokus på andre parametre, såsom at eleverne også skal bevæge sig, fordybe sig og trives mere.

Med skolereformen er elevernes skoledag blevet længere, derfor har man stillet krav om bevægelse i skolen, samt at eleverne skal ud og møde virkeligheden via den åbne skole.

Den åbne skole skal være en del af alle skolens fag, dog påviser en undersøgelse, at dette ikke er tilfældet.(KL,2015:9). Dette er også min egen opfattelse og erfaring med den åbne skole. Et af de fag som undersøgelsen påviser ikke bliver brugt, er faget historie, hvilket også er det, som jeg har erfaret. Årsagen til dette kan være den manglende information om, hvorledes man kan arbejde med kravet om den åbne skole i historie – men disse informationer findes ikke. Det eneste information man får om den åbne skole i faget, er følgende *"rundt omkring i landet findes talrige museer og historiske værksteder, som med fordel kan inddrages i historieundervisningen. Ud over oplevelserne ved at besøge disse steder får eleverne en mulighed for at se og lære historie. Mange historiske værksteder opstiller forskellige historiske scenarier, hvor eleverne på egen krop kan opleve og erfare historie. Den åbne skole kan derfor være givende for historieundervisningen".(EMU link 1)*

Der gives ingen vejledning til, hvad der skal undervises i, hvordan og hvorfor man bør arbejde med den åbne skole i faget, samt hvad den kan bidrage med. Hvilket man må sige, er det fundamentale for igangsættelse af et arbejde i fagområde. Men selvom disse informationer mangler, og der ej heller forelægger resultater på elevernes udbytte af læring, trivsel og fordybelse ved brug af den åbne skole. Så finder jeg stadig den åbne skole interessant som arbejdsområde i skolens regi, specielt i forhold til undervisningen i historiefaget.

Derfor vil jeg i denne opgave, beskæftige mig med, hvad den åbne skole er, samt komme med bud på, hvad den åbne skole kan bidrage med til historiefaget. Ligesom jeg vil give mine bud på, hvordan og hvorfor eleverne kan opnå bedre læring, trivsel og fordybelse.

Arbejdet med dette sker på baggrund af en personlig interesse for, hvad den åbne skoles udvidelse af skolens læringsrum, og hvad dette kan bidrage med til den enkelte elevs læring. Mine erfaringer med undervisning i historiefaget, at eleverne synes, at faget er kedeligt, og at undervisningsformen er for meget "lyt, læs og skriv". Samtidig med at de giver udtryk for, at det er læreren, som fortæller, og at der forventes, at det som der bliver formidlet, det skal de kunne huske med det samme. Det samme har

Bachelorprojekt maj 2016

"Den åbne skole i historiefaget"

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

adspurgte elever i historieLab dokumentationsindsat givet udtryk for med udsagn som at "*læreren er meget "på"*" og "*læreren skal variere undervisningen, så faget ikke bliver så kedeligt*".(HistorieLab 2016:15)

Jeg syntes oprigtigt, at det er ærgerligt, at eleverne når til en følelse af, at faget er kedeligt. Denne oplevelse af faget skal de ikke have – for faget er ikke kedeligt, hvis det bliver formidlet og præsenteret, så det fanger deres interesse. Med denne personlige ærgrelse, og med en overbevisning om, at den åbne skole kan bruges og bidrage til historiefagets undervisning, leder mig til følgende problemformulering.

Problemformulering

Hvad kan den åbne skole bidrage med til historiefagets undervisning samt elevernes læring?

Hvorfor bør man som lærer bruge den åbne skole i historiefagets undervisning, og hvordan kan den åbne skole bruges?

Læsevejledning

Mit udgangspunkt for opgaven er, at jeg ser mange gode elementer i den åbne skole samt med har en overbevisning om, at den kan bidrage til historieundervisning.

Jeg anser, at et samarbejde mellem den åbne skole og historiefaget inviterer til, at man som lærer kan anvende pædagogiske redskaber, der kan stimulere elevernes sanser og muligvis fanger deres interesse på en ny måde samt frigive ressourcer til elevernes læring.

Dog ser jeg også, at det kan være svært i et "lille" fag som historie, med de rammer som folkeskolen tilbyder faget, men hvor der er vilje, er der en vej!

For at kunne besvare min problemformulering, vil jeg gennem udvalgt litteratur arbejde historiefagligt med emnet og kigge på det ud fra den didaktiske trekant "hvad, hvorfor og hvordan".

Den første del af opgaven er bygget op om det teoretiske udgangspunkt – **hvad**.

Her vil jeg belyse det teoretiske udgangspunkt som understøtter de aspekter, som jeg i anden del af opgaven vil arbejde i forlængelse af. I dette afsnit vil det blive belyst, hvad den åbne skole er, hvad der skal undervises i faget historie, samt hvad er læring og hvad der kan skabe trivsel, motivation og anerkendelse i barnets læringstegnelse.

I anden del af opgaven vil jeg arbejde med den lærerfaglige problemstilling ud fra, **hvorfor** skal der undervises i dette, og **hvordan** skal der undervises.

Bachelorprojekt maj 2016

"Den åbne skole i historiefaget"

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

Her vil de fagdidaktiske overvejelser, teorier og metoder i forhold til undervisningen blive belyst samt analyseret i forhold til deres anvendelses- og bidragspotentiale. Samt holde det op imod egne erfaringer fra praksis.

Afsluttende vil jeg konkludere på problemstillingen, om den åbne skole kan bidrage til historieundervisningen og om vil være muligt at løse historiefagets formål, samtidig med at læringsrummet bliver udvidet.

Datagrundlag

Empiri

For at kunne besvare min problemstilling har jeg i forbindelse med to praktikperioder undersøgt, hvad en udvidelse af skolens læringsrum kan bidrage med til historiefaget samt forholdt mig observerende og reflekterende på elevernes engagement og udbytte af de valgte metoder og redskaber. For at kunne vurdere om disse kunne bruges i den åbne skole som et bidrag til historiefagets undervisning. Ved min undersøgelse af egen praksis har det handlet om, at vurdere praksis. For som Cato Bjørndahl, skriver så er vurderingen en systematisk indsamling af informationer, som med et fokus på visse kriterier beskriver og analysere den pædagogisk virksomheden i dens kontekst. Med det formål at opnå en vurdering af om praksis kan forbedres eller bør opretholdes.(Bjørndahl,2003:19)

Formålet med undervisningsforløbene har blandt andet været, at gøre eleverne til brugere af historien samt give dem mulighed for at bearbejde deres historiske viden og erfaringer. For at lede dem til en forståelse af at de er historiskskabte og historieskabende. Udvidelsen af skolens læringsrum skulle ske ud fra den stedsbaseret pædagogik, brugen af museet i skolen samt brugen af lokalt- og nærmiljøet. Undervisningsforløbenes formål og mål mm. er vedlagt som bilag. Derudover er egen efterbearbejdning af elevernes læringsudbytte også vedlagt som bilag.

Forskningsrapporter og undersøgelsesrapport

Derudover har jeg gjort brug af forskningsrapporter og en undersøgelsesrapport, som har belyst arbejdet med den åbne skole samt undervisningen i historiefaget. Jeg har inden brug vurderet deres validitet og har ikke fundet grundlag for, at de ikke er valide. Vurderingen er sket på baggrund af deres gyldighed, de indsamlede data og konklusion samt deres tydelige beskrivelse af formål, baggrund og undersøgelsesdata.

Begrebsafklaring

Definering af begrebet den åbne skole

Den åbne skole er et krav og et arbejdsområde for sig. Der sker dog ofte det, at den bliver blandet sammen med den pædagogisk arbejdsform udeskole også selvom de ikke bygger på den helt samme tanke. Dette sker muligvis ubevidst eller grundet manglende teoretisk viden om deres forskellighed og hensigter. Peter Bentsen har i forbindelse med forskning om udeskole belyst, at der er et misforhold mellem den teoretiske didaktik og det, som bliver praktiseret ude i den "virkelige verden" (Bentsen 2015:8) hvilket også er den opfattelse jeg har og har erfareret.

Egen fortolkning af EMU's definering af de to begreber:

Den åbne skole bygger på inddragelse og samarbejde med det omgivende samfund samtidig med, at den bidrager til at eleverne lære mere og styrker deres kendskab til foreningsliv og samfundet. (EMU link 2.) Derimod handler udeskole, om handler om inddragelse af omgivelserne i undervisningen samtidig med at den skal være bindeled mellem teori og praksis. (EMU link3) Deres fællestanke er, at undervisningen skal ud af skolens lokaler, da der skal være en mere praksisnær- og omverdens orienteret tilgang til undervisningen. Undervisningen kan foregår på mange måder og i mange faglige og sociale sammenhænge.

Derudover er det vigtigt at nævne det forhold, at den åbne skole ikke er en pædagogisk arbejdsform, hvorimod dette er udeskole – men de kan kobles sammen og være i spil på samme tid.

I denne opgave vil disse to begreber være indlejret i hinanden. Dette valg er truffet på baggrund af deres mange fælles ligheder og intentioner for som nævnt arbejdes der i begge med en praksisnær- og omverdens orienteret tilgang til undervisningen. Ved at lade dem være indlejret i hinanden vil deres kvaliteter være i spil på samme tid.

Den åbne skole som begrebet vil i denne opgave dække over en forståelse af at skolen skal ud i samfundet og gøre brug af lokationer, museer mm. for at kunne give eleverne en mere praksisnær- og anvendelsesorienteret tilgang, hvor forholdet mellem teori og praksis er mindsket.

Derudover er det for mig væsentligt, at gøre opmærksom på min antagelse om nogle eksisterende rammer i folkeskolen, som undervisningen oftest skal indordnes efter og med en bevidsthed om, at undervisningen skal tage udgangspunkt i nationale bestemmelser såsom forenklede fælles mål for faget historie, historiekanon og en mulig mundtlig prøve i niende klasse. Jeg ser ikke at dette kan hindre et samarbejde mellem den åbne skole og undervisning i historiefaget – tværtimod.

Teoretisk udgangspunkt

Hvad er den åbne skole?

Tanken med den åbne skole er, at den skal indtænkes i alle skolens fag, da det er en central forudsætning for det faglige løft, da der skabes variation i undervisningen, øger indlæringen, styrker trivslen mm. For intensjonen med den åbne skole er, at man skal styrke samarbejdet med eksterne aktører via den åbne skole.

En undersøgelse omkring arbejdet med læring i den åbne skole har påvist, at det typisk er i fagene dansk, matematik, natur/teknik, musik og billedkunst som indgår i læringsforløb med den åbne skole.(KL,2015:9) Hvorfor ikke i skolens andre fag såsom historie, et lille fag som efter min mening har stor betydning? Dette undres jeg over. Da faget tilbyder noget i forhold til, at arbejde med folkeskolens formålparagraffen stk.3 *"folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati."*(EMU link 4)

Selvom den åbne skole stadig er et nyt arbejdsområde for blandt andet lærerne, skolerne og eksterne aktører er det ikke nyt, at tage undervisningen ud af skolen, men alligevel er der fortsat mange skoler såvel som aktører på kultur- og foreningsområdet, der oplever det nye krav om samarbejde som en udfordring.(SLKS,2016) For nogle skoler er kravet ikke nyt da de allerede er i et samarbejde med forskellige aktører i lokalområdet. Mange elever har også allerede igennem tiden mødt virkeligheden udenfor skolen i form af udflugter og virksomhedsbesøg. En spørgeskemaundersøgelse fra 2007 påviste, at 28% ud af 2082 adspurgte skoler praktiserede udeskole(Bentsen,2015:5) ikke et svimlende tal, men med en stigende interesse i og for samspillet mellem uderum, skoleundervisning og læring kan dette muligvis være grunden til, at den åbne skole er blevet et punkt i skoleformen. Da man med den nye reform har et ønske om, at den åbne skole skal øge elevernes læring og trivsel ved at samarbejde med mange aktører.

Kravet om den åbne skole har været i spil siden 2014 og er endnu så nyt, at der på nuværende tidspunkt arbejdes på at indsamle erfaringer, viden og målbare resultater. Der arbejdes i øjeblikket også på en evaluering, der skal kortlægge og opsamle status på samarbejdsaktiviteterne mellem den åbne skole og folkeskoler på landsplan. Selve undersøgelsesperioden er fra 2014-2017. (SLKS,2016) Denne undersøgelse skal også give et billede af, hvordan samarbejdet fungerer, de relevante udfordringer og opmærksomhedspunkter.

Bachelorprojekt maj 2016

"Den åbne skole i historiefaget"

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

Formålet med den åbne skole er klart formuleret "*den åbne skole skal medvirke til at styrke elevernes læring og trivsel gennem folkeskolens fag og formål*".(EMU,link 2) Skolen skal ud i samfundet og samfundet skal ind i skolen, da eleverne herved kan opleve en sammenhæng og mening, der kan bidrage til, at de trives og tilegner sig mest mulig viden.

Arbejdet med dette skal ske ind for de lovgivningsmæssige rammer som foreskriver at "*..skolerne skal samarbejde med lokalsamfundets kultur-, folkeoplysnings-, idræts- og foreningsliv, kunst og kulturskoler samt med lokale fritids- og klubtilbud. Der er ligeledes gensidig forpligtelse om et samarbejde mellem de kommunale eller kommunalt støttede musikskoler og ungdomsskoler og folkeskolen*".(Ibid) I modsætning til andre arbejdsområder der nævnes i folkeskole loven, så er den åbne skole ikke nævnt direkte, kun eksplicit i §3, stk.4 hvor følgende formulering "*skolerne indgår i samarbejder, herunder i form af partnerskaber, med lokalsamfundets kultur-, folkeoplysnings-, idræts- og foreningsliv og kunst- og kulturskoler...*"(Retsinformation,link)

Derudover er arbejdet med den åbne skole helt op til den enkelte skole, det har været op til dem at skulle prioritere elementerne i forhold til realiseringen, hvilket fremgår af §3 stk.5 "*som led i de i stk. 4 nævnte samarbejder, kan skolens leder beslutte, at personer, der ikke er ansat ved kommunens skolevæsen, i begrænset omfang kan varetage undervisningsopgaver i folkeskolens fag og obligatoriske emner og understøttende undervisning*".(Ibid)

Det er derfor forskelligt, hvordan og med hvilken opmærksomhed arbejdet med den åbne skole har haft på den enkelte skole i reformens første år. I en undersøgelse foretaget af KL i november 2014 som, blandt andet har påvist omfanget af samarbejdet med den åbne skole blev der konkluderet "*at der i alle kommuner er skoler, der samarbejder med foreningsliv og ungdomsuddannelser og i næsten alle kommuner, er der skoler, der samarbejder med kulturinstitutioner og virksomheder*".(KL,2015:4)

Hvad skal der undervises i faget historie?

Som mennesker orienterer vi os, reflekterer over, tager stilling til og handler på baggrund af viden og forestillinger om fortiden og nutiden samt forventninger til fremtiden. Hvilket vil sige, at vi bruger et tidsperspektiv – med andre ord historie – til at forstå os selv, forklare samfundsmæssige forandringer og finde svar på, hvorfor tingene er, som de er. Vi anvender således historie til, at tage bestik af vores handlemuligheder og skabe mening og sammenhæng i tilværelsen. Derudover bruges historie også til, at opbygge og styrke sammenhængskraften i de fællesskaber, vi tilhører.

Der står skrevet i fagformålet for faget historie at "*eleverne skal i faget historie opnå sammenhængsforståelse i samspil med et kronologiske overblik og kunne bruge denne forståelse i deres hverdags- og samfundsliv. Eleverne skal blive fortrolige med dansk kultur og historie*".(Fagformål historie,2016:1). Hvilket understreger, at undervisningen i faget skal lede til, at eleverne opnå

Bachelorprojekt maj 2016

”Den åbne skole i historiefaget”

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

kompetencer til at forstå at når vi for eksempel fortæller historier for hinanden om vores egen opvækst, understreger det, at vi hører til i en familie, og at vi i familien har et fællesskab. Et fællesskab, der har betydning, og som vi kan forstå verden ud fra. For det er vigtigt for alle at vide, hvor de hører til og især, at de hører til og har et ståsted. Eleverne skal derfor blive brugere af historien.

Derudover skrives der i fagformålet for historie §3 at *”elevernes historiske bevidsthed og identitet skal styrkes med henblik på, at de forstår, hvordan de selv, deres livsvilkår og samfund er historieskabte. Derved opnår eleverne forudsætninger for at leve i et demokratisk samfund.”*(Ibid)

Med andre ord eleverne skal tilegne sig viden om, hvordan de selv, deres livsvilkår og samfund er resultater af – ofte langvarige, komplekse og måske flertydige – udviklingsprocesser. For derved, at styrke elevernes forudsætninger for, at de kan opnå forståelse for, at de er skabt af historien.

For at kunne styrke elevernes historiske bevidsthed og identitet er det væsentligt, at indholdet udvælges og bearbejdes, så det bliver vedkommende, meningsfyldt og perspektiverende og dermed får en nytteværdi for eleverne, dvs. at de får mulighed for, at bruge deres viden og færdigheder til, at forstå deres samtid og reflektere over deres handlemuligheder. Dette skal derfor indtænkes og være en del undervisningen samtidig med, at faget formål og de forenkede fælles mål bliver berørt.

Hvad er læring?

Hvad er læring, hvordan ved man, at man har lært noget? Dette er et spørgsmål som der kan gives mange forskellige svar på. Da vi mennesker alle er forskellige ligesom, at der er forskellige måder, at forstå læringsbegrebet på. Hvilket også Illeris pointerer, læringen er et ord som kan bruges på forskellige måder da læringen kan beskrive selve resultatet af en læreproces, henvise til samspillet mellem et individ og andre, referere til de psykiske processer der kan fører til læring eller fejlagtigt bruges sammenfaldende med undervisningsbegrebet.

Hvis man ser på læringen i forhold til den åbne skole, hvor man tager undervisningen ud af skolen, så bliver undervisningen mere virkelighedsnær og det bliver en praksisnær- og anvendelsesorienteret tilgang til læring. Der vil samtidig blive arbejdet tæt op af Dewey tilgang til læringen om, at *”læring i skolen kun er én blandt flere måder at lære på [og at vi som] mennesker er kendetegnet ved, at vi løbende gør os erfaringer med verden”*(Clausen,2005:28) - læring gennem handlinger – også kaldet erfaringspædagogik.

Eleverne skal gøre sig egne erfaringer frem for blot, at få fortalt andres erfaringer, viden og holdninger. For læring er, at åbne sig og tage processen og dens indtryk ind som en erfaring, der sætter sig og gør klogere. Men ved læring skal eleverne hjælpes på vej – og dette kan ske ved at styrke elevens vedholdenhed, ansvar, nysgerrighed, opfindsomhed, modstandskraft og samarbejde med andre.

Bachelorprojekt maj 2016

"Den åbne skole i historiefaget"

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

Forholdet mellem læring i historiefaget gør især en ting sig gældende for elevernes mulighed for optimal udbytte og læring dette er, at de skal kunne etablere en forståelse af sammenhængen mellem fortiden, nutiden og fremtiden. Eleverne skal have rammerne til at opnå kompetencer i at være producerende, for som Thomas Binnerup hævder, skal eleverne selv skabe sammenhængsforståelse og ikke kun være reproducerende.(Binnerup,2011:102) Dette påpeger, at elevernes erfaringsverden er udgangspunktet for undervisningen og derfor skal undervisningen være en forlængelse af deres erfaringer som de bringer med fra deres liv uden for skolen. Læreren er den, som har det overordnede ansvar for at stille et læringsrum op, som er helhedsorienteret og som kan opkvalificere elevernes erfaringer og dermed også læring. Derudover skal læreren også stille rammerne for en dialogbaseret undervisning med lærer-elev og elev-elev interaktion.

Med det ovenstående syn på hvordan og hvornår man lærer i henholdsvis den åbne skole og i historiefaget tegner der sig et tydeligt billede af læring som en social deltagelse i et praksisfælleskab også kaldet sociokulturelle læringsperspektiv. Hvor man forstår læring, som en deltagelse i sociale praksisser og hvor læring ikke er en individuel proces, men en proces, hvor interaktion og samarbejde er grundlæggende elementer i læringsmiljøet. De teoretikere, hvis syn på sociokulturelle læring, som bedst stemmer overens med læring i samarbejde mellem den åbne skole og historiefaget er henholdsvis Knud Illeris og Olga Dysthe. De siger følgende om læringen gennem fælleskaber "*et fokus flyttes fra den enkeltes læring til læringsfællesskabet*"(CEFU,2016:14) og "*læring er deltagelse i praksisfælleskaber.*"(Dysthe,2003:53).

For i et sociokulturelle læringsperspektiv i samarbejdet mellem den åbne skole og historiefaget er det centrale ikke, hvad man lærer – faget – men i langt højere grad, hvordan man lærer. Fokus er på selve læringsprocessen, da dette er afgørende for undervisningens kompetenceudviklende potentiale.

Derudover er der også andre komponenter i læringen, som har betydningen for eleven i sin læringstilegnelse.

At skabe trivsel, motivation og anerkendelse i barnets læringstilegnelse

Den åbne skole, skal som tidligere skrevet, medvirke til, at styrke elevernes læring og trivsel. En måde at efterleve dette på, er ved brug af undervisningsdifferentiering, som handler om inklusion. Som de formuleres på EMU skal alle elever have en meningsfuld plads i skolens fælleskab, hvor faglighed, det personlige og sociale udvikles(EMU,link 5). Så undervisningen skal tage udgangspunkt i det enkelte elevs stærke og svage sider.

Ved at åbne skolen ud i samfundet sammen med historieundervisningen vil eleverne blive taget ud af deres vante omgivelser, de skal arbejde på, at tilegne sig viden på en ny måde for derigennem, at udvikle deres intelligens og viden om det pågældende emne. Men der sker også en anden form for

Bachelorprojekt maj 2016

"Den åbne skole i historiefaget"

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

inklusion af eleverne, da deres forskelligheder bliver brudt ned, der bliver mere albuerum og højere til loftet så de kan udfolde sig kropsligt, sanseligt og eksperimentelt. En case undersøgelse foretaget af Erik Mygind viser, at når man flytter undervisningen i en undervisningssammenhæng kan det have stor betydning for børn og unges læring, motivation, skoletrivsel.(Bentsen,2015:7)

Det stiller dog krav til læreren om, at kende eleverne og deres forudsætninger og udviklingsmuligheder, da det er skolens opgave at undervisningen skal tilrettelægges, *"så den enkelte elev får tilgodeset sine behov for faglige udfordringer og udnytter sine forudsætninger bedst muligt. Der skal tages hensyn til, at børn lærer på forskellige måder og i forskelligt tempo, og at børn har forskellige behov på forskellige klassetrin."*(UVM,link 6) Læreren skal derfor sikre sig, at undervisningen varieres og er udfordrende, så eleven gennem de valgte undervisnings- og arbejdsformer stilles over for nye udfordringer både intellektuelt, følelsesmæssigt, socialt samtidig med, at der tages hensyn til opbygning af værdier og holdninger.

En anden forudsætning for læring er opmærksomhed på det, der skal læres. For den bedste undervisning kan kun tilvejebringes gennem anerkende dialog og ved at give eleverne medbestemmelse, medindflydelse og en oprigtig følelse af frihed under ansvar med en hjælpende og støttende hånd.

Dette er også et punkt i HistorieLab rapporten, som belyser, at flere elever udtrykker ønske om større indflydelse på form og indhold i faget.(HistorieLab,2016:13)

Medbestemmelse og medindflydelse vil give eleverne en følelse af anerkendelse, som vil skabe motivation som er afgørende for indlæringen. For som Bodil Wennerberg skriver, så skal en elev have mulighed for at udøve en vis medindflydelse og selvbestemmelse inden for de overordnede grænser og regler, som der er fastsat da eleven herved kan slippe en mulig følelse af magtesløshed (Wennerberg,2007:66) Anderkendelse skaber motivation, som er afgørende for læring. Ved, at motivere, skabes der lyst til læringen, som har stor betydning for elevernes udbytte af undervisningen. Illeris påpeger, at læringens drivkraft altid vil påvirke elevens læreproces og læringsresultater.(Illeris,2015:49) For når motivationen og lysten er til stede, så skabes der bedre forudsætninger for, at indfri elevens indlæringspotentiale. Da motivation er en individuel tilstand som opleves og skabes i en faglig og relationelle kontekst.

Delkonklusion

Den åbne skole kan bidrage med muligheder for optimal læring i historiefaget da man skal huske på at *"for at lære optimalt og for at opleve sig som en vigtig del af fællesskabet må man lærer naturligvis i forskellige strukturelle arenaer."*(Alenkær,2008:199) Hvilket vil sige, at eleven til enhver tid skal være i en læringsarena, hvor den oplever sig som en naturlig og værdifuld del af fællesskabet. Da elever har

Bachelorprojekt maj 2016

"Den åbne skole i historiefaget"

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

forskellige egenskaber, som kommer til udtryk på forskellige måder, alt efter, hvilken kontekst eleven befinder sig. Med dette åbner den åbne skole blandt andet op for, den sociokulturelle tilgang til læring.

Analyse

Som skrevet i læsevejledningen, så vil jeg i denne del af opgaven arbejde ud fra den lærerfaglige problemstilling. Først vil jeg se på **hvorfor** man kan bruge den åbne skole og derefter belyse **hvordan** den åbne skole kan bruges. Det er mit ønske, at afdække det som den åbne skole kan bidrage med, til historiefagets undervisning. Samtidig med, at jeg vil sammenholde egen indsamlet data fra praktikperioder med den pågældende didaktiske tilgang.

Hvorfor bruge den åbne skole i historiefagets undervisning?

Som tidligere skrevet skal undervisningen i historiefaget dreje sig om elevernes historiebevidsthed, det forhold at den enkelte oplever sin nutid, fortolker fortiden og har forventninger til fremtiden. For derved skabes en historiebevidsthed om fortidsfortolkning, nutidsforståelse og fremtidsforventninger. Men hvorfor skal der arbejdes med dette og hvorfor bruge den åbne skole til det, dette vil jeg i dette afsnit arbejde historiefagligt med i forhold til min problemformulering.

Gøre eleverne til brugere af historie

Nanna Butters forståelse af eleverne som brug af historie er, at de allerede er brugere af historien, da de bruger historien til, at forstå sig selv og andre.(Butters,2013) Hvilket er den samme forståelse jeg har, for uanset hvilke historiske oplevelser eleverne møder med i skolen vil de forsøge, at skabe mening i deres oplevelser og placere sig selv i forhold til. Eleverne skal opnå en bevidsthed om, at gennem vores fortælling om os selv og andre, skabes der forestillinger om forskellige fællesskaber.

Denne forståelse ses dog ikke på undersøgelsesresultat fra Historielab når der konkluders, at "*mange elever anser deres egen lille historie for vigtig primært for dem selv. Elever har svært ved at se den som relevant i skolefagets kontekst*"(HistorieLab,2016:14). Hvilket påpeger vigtigheden i, at arbejde med at gøre eleverne til brugere af historien. Bernard Jensen påpeger det i forhold til, at skolen må påtage sig den opgave, at der bevidst og målrettet bliver arbejdet med det forhold, at eleverne både er historieskabte og historieskabende. Derfor skal de som han skriver "*ikke kun lære noget "om" historie, men også at de selv "er" historie.*"(Jensen,1996:13) Ved at tage historieundervisningen ud af skolen, og med ind i den åbne skole, hvor der kan arbejdes ud fra en lokation, så bliver det her lærerens opgave, at have sat tydelige værdimæssige pejlemærker op som binder eleven, til det historiske emne, tekster og lokation sammen. For som Arne Jordet skriver vil det, at tage klasseværelset udenfor uden en lærebog gøre at, elever og lærere får adgang til forskellige former for historiske primære kilder og nye

Bachelorprojekt maj 2016

"Den åbne skole i historiefaget"

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

historiefaglige information.(Jordet,2010:249) Derudover skal man som lærer have et skarpt blik for, hvornår der skal gåes foran (guide og vejlede), gå ved siden af (rammesætte og forvente) og gå bagved(forstyrre).

Mine erfaringer med dette er, at det er givtigt for læringsmiljøet, at veksle mellem at observere og lytte til elevernes arbejde, at henvende sig til dem og tale med eleverne om deres arbejde samt ved at holde læreoplæg. For som Thomas Binnerup skriver besidder læreren en merviden som eleverne ikke må snydes for.(Binnerup,2011:95) Tværtimod, så skal de skal have mulighed for, at få gavn af den medviden, dog med en balance mellem påfyldning og egen mulighed for træning i, selv at konstruere egen forståelse.

Et tydeligt eksempel på det som jeg har erfaret i en elevs aktive brug af historien i forhold til sig var i udsagnet "*Det vil jo sige, at det har haft betydning for mit liv*". Udsagnet her viser, at eleven gør brug og er bruger af historien til at forstå sig selv i forhold til konteksten.

Jeg må dog konkludere ud fra erfaringer, at selvom at eleverne er brugere af historien skal der arbejdes mere målrettet med, at de bliver aktive brugere af den. Eleverne skal hjælpes, støttes og vejledes i at gøre aktivt brug af den samtidig med at få dem til at forstå at de allerede bruger historie til at forstå. For som Nanna Butters skriver "*Viden om fortiden får først værdi, når den bruges... Først når de forstår, at fortiden bruges, får den værdi – også for dem.*"(Butters,2013:170) Som tydeligt understreger vigtigheden i, at gøre eleverne til brugere af historien.

Opnå forståelse for, at vi er skabt af historien og historieskabende

Historiebevidsthed er et fælles menneskeligt grundvilkår, der ligesom sproget anvendes af alle. Og selve historiebevidsthedsdidaktikken har som sigte, at styrke elevernes livsverden, hvilket vil sige at elevernes referencerammer for deres hverdagstænkning og handlinger. Der skal altså tages afsæt i elevernes deltagelsesforudsætninger – møde eleverne "hvor de er" og gå derfra sammen. Da det er vigtigt, at udgangspunktet for undervisningen er eleverne og deres liv – f.eks. arbejde ud fra tematikken, hvordan er det at være barn i dag, hvad er anderledes fra gamle dage og nu og vil der ske ændringer? For som HistorieLab har påvist, kan kun få elever ser en umiddelbart sammenhæng mellem historiefaget og deres hverdagsliv og dagligdag.(Historielab,2016:14)Så ved anvendelse af den åbne skole i historiefaget vil undervisningen komme ud i samfundet og ud til elevernes livsverden og hverdagsliv.

Dette vil gøre, at eleverne får en forståelse af, at vi alle er skabt af historien, fortiden har skabt vores nutid og at de er med til at skabe fremtiden. For ved at bruge som nævnt en tematik, begivenheden, lokation eller person mm har jeg erfaret, at dette kan fungere som en nøgle til, at åbne op for fortiden med et barneperspektiv og føre til en videre refleksion hos eleven om nutiden og fremtiden. I et forløb om arbejderbørn og fabriksloven af 1873 udtrykte en elev sin refleksion, der tydeligt viste

Bachelorprojekt maj 2016

"Den åbne skole i historiefaget"

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

historiebevidsthed og historiebrug "*Så må fabriksloven være den, som har gjort at der nu er regler for børnearbejde i Danmark. Vi kan måske være med til at ændre disse*". Derved viste eleven en forståelse for, at han muligvis i denne sammenhæng kunne være historiskskabende.

For ligesom Thomas Binderup siger, dækker "*historiebevidsthedsbegrebet over enhver bevidsthed eller overvejelse om forholdet mellem et menneskes fortolkning af fortiden, oplevelse af nutiden og forventninger til fremtiden*."(Binderup,2007:11) Hvilket vil sige, at eleverne ved hjælp af deres egen personlige historie skal danne sig et nuanceret overblik.

Af den grund skal historieundervisningen ikke kun være "læren om, hvordan det var" men også handle om, hvordan man opfatter det, der var og hvilke forventninger man gør sig om det, der kommer. Eleverne skal med historieundervisningen lære, at fortiden og fremtiden er med til, at præge den nutid de lever i. Samt få en forståelse for, at selvom man er skabt af historie, bærer man en historie i sig samtidig med, at man er omgivet af historien og har mulighed for selv at forme sin fremtid.

Og dette vil den åbne skole kunne bidrage med, da man kan komme ud i omgivelser, som er historiskskabte samt færdes i samfundet, som man selv er med til at præge.

Dette vil bidrage til, at fremme deres historiebevidsthed og deres forståelse for egen identitet - en erkendelse af erkendelsen. Da formålet med undervisningen er at få dem til at se sig selv som historieskabte og historieskabende, hvilket er i tråd med Kvande og Naastad mål om, at gøre eleverne til deltagere og ikke bare tilskuere i historien. (K&N,2013:100) den åbne skole kan bidrage til at, der tages udgangspunkt i elevernes livsverden - lige nu og her.

Kropsforankret læring

Aktiviteter i en pædagogisk sammenhæng kræver, at der skabes et læringsrum altså en situation, hvor den handlende person kan gøre sig sine egne erfaringer i dialog med den fysiske og sociale verden. På denne måde konstruerer både læreren, og eleven som skal opdrages, i en samhørighed der danner erfaringer, kundskaber og meninger i en aktiv og konstruktiv proces, hvilket den åbne skole også kan bidrage med.

Én måde at arbejde med denne læringstilgang kan være via kropsforankret læringen. En pædagogiske tilgang, hvor kroppen indgår som en aktiv del af læreprocessen. Kroppen spiller her en vigtig rolle i et komplekst samspil mellem handling og kognition. Selve læreprocesserne integrerer handlinger, sansninger, refleksioner som samtidig er med til, at skabe helheder og sammenhænge mellem dem. Om kropsforankret læring siger Thomas Moser at "*når embodiment bruges i en pædagogisk-didaktisk sammenhæng, gøres det ofte for at understrege betydningen af nonverbale eller ubevidste kognitive processer i forbindelse med læring. Der tales i den forbindelse ofte om tavs viden, tavs læring eller implicit*

Bachelorprojekt maj 2016

"Den åbne skole i historiefaget"

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

læring... således at fremhæve betydningen af praktisk aktivitet, konkrete erfaringer og deres kropslige forankring for al læring."(Moser,2007:125) Dette understreger, at al aktivitet bidrager til kropsforankring via de erfaringer, der genereres i handlingen. For kroppen spiller en væsentlig rolle i børns læreprocesser. Det kropslige handler ikke kun om motion, fysisk aktivitet og motoriske færdigheder, men også om sanser og æstetik. Dog skal rammerne for læringen være stillet og overvejet, hvilket leder til de fagdidaktiske overvejelser.

Jeg har erfaret, at den undervisning der var tilrettelagt ud fra kropsforankret læring kontra undervisning i klasselokalet gjorde at eleverne havde lært mere af den kropsforankrede.(Fremgår af vedlagt bilag 3&4) Den viden de havde tilegnet sig huskede de bedre og de brugte deres sanseindtryk til at fremkalde deres erfaringer. En elev fremkaldte sine erfaringer med udsagnet "det fortalte du om derinde i den kolde mørke baggård, hvor vi mærkede på de våde vægge". Dette viser tydeligt, at elevens læring er sket via stimulering af sanserne.

De kropslige aktiviteter, der er sket i læringen har bidraget til kropsforankring via de erfaringer, der er blevet genereret i handlingen. Om dette siger Thomas Moser "*disse erfaringer faktisk bliver til en del af kroppen, at de så at sige kan blive kropsliggjort(embodiment) skyldes netop sanseindtryk og perception.*"(Moser,2007:126)

Ny neurovidenskab viser, at hukommelse ikke lagres et bestemt sted i mennesketes hjerne men, at det er en sansemæssig oplevelse, som bliver spredt ud i mange af hjernens nervenetværk.(Schillab,2009:21) I den forbindelse bør man kigge på eksplicit og implicit læring. Eksplicit viden er det, som man får konkret af vide, hvorimod at implicit er den ubevidste sproglige læring, som snarere er kropsligt bundet. Ved at man i den åbne skole arbejder ud fra det sociokulturelle læringsperspektiv, er det den implicit læring der arbejdes med i den kropsforankrede læring, da den læring som der finder sted overleveres udenom sproget og ofte også bevidstheden.

I historielab rapporten om hvorfor historieundervisning skal foregå uden for klassen, giver eleverne udtryk for betydningen af de sansemæssige oplevelser, dvs. det at de dengang fik lov til at lege "*gamle dage*" ved at røre ved genstande, klæde sig ud, smage mad... og dermed fornemme hvordan det "*virkeligt*" var at leve i fortiden"(HistorieLab,2016:31) gjorde at de bedre husker det. Hvilket er i tråd med den kropsforankret læring og hvor deres sanseindtryk er blevet filtreret ind i den sensoriske hukommelse for derefter, at være blevet lagret i arbejdshukommelsen og kan hentes frem.

Man skal dog som lærer huske på, at jo mere konkret noget er, jo større chance er der for, at man har været i kontakt med de forskellige sanser på en gang. Jo flere sanser man kan få aktiveret hos eleven i samarbejde, med den åbne skole i historieundervisningen, desto større chancer er der for, at det bliver husket. Theresa Schilhab mener, at en af årsagerne til, at meget af det man forsøger at lære i skolen, hurtigt glemmes igen skyldes den manglende brug af sanser.(Schilhab,2009:22)

Delkonklusion

Set i lyst af, at elevernes identiteter er under konstant udvikling og at undervisningen dermed kan tage form af identitetsskabende karakter, vil det, at tage eleverne med ud af skolen give dem mulighed for møde tingene i deres egen øjenhøjde og med deres eget syn. Desuden kan den åbne skole danne rammer for en bedre forståelse af historie og den historiske udvikling, der har været sket i samfundet. For nogle vil det specifikke indhold komme til live, og de vil få en følelse af historiens relevans for deres egen forståelse af dem selv og samfundet.

Ved at gøre brug af de sanselige, kropsforankrede og praksisnære aktiviteter, vil der blive forsøgt at skabe situationer, hvor eleverne kan lære gennem noget, de har set, hørt, følt og/eller gjort. Det vil, som Peter Bentsen siger, give eleverne handlings- og erfaringsmuligheder, der kan supplere mere teoretisk viden da der vil blive lagt vægt på, at der er flere veje til viden end kun tekst og tale. (Bentsen,2013:72) Endnu en årsag og god grund til, at arbejde med kropsforankret læring i den åbne skole er, at denne læring gør, at deres erfaringer bliver en del af kroppen og kropsliggjorte. Dette skyldes deres sanseindtryk og perciperinger.

Man skal derudover som lærer gøre sig overvejelser om hvilke type lærer man ønsker at være eller veksle mellem i forhold til f.eks. mål, aktiviteter hvori eleverne skal kunne udvikle sig fagligt og på anden vis. For eksempel, vil den demokratiske leder kun inspirerer eleverne til, at tænke selvstændigt samtidig med, at der kan støttes og hjælpes i elevernes læringstilegnelsesproces.

Ledelse af klassen skal samtidig handle om, at etablere rammer, der gør det muligt for eleverne og læreren, at kunne fokusere på indholdet i undervisningen samt understøtte elevernes læringstilegnelsesprocesser og skabe forudsætninger for, at rum og læring kan blive etableret og udviklet. Selvom, at man som lærer i nogle situationer vil "hælde" viden på dem er det muligt ved hjælp af varieret undervisningsdidaktik og et sociokulturelt læringssyn, at gøre det uden at eleverne opnår en følelse af direkte påfyldning.

Hvordan kan den åbne skole bruges i historieundervisningen?

Som tidligere skrevet, er en vigtig faktor, som gør sig gældende for elevernes mulighed for optimal udbytte af undervisningen, at de kan etablere en forståelse af sammenhængen mellem fortiden, nutiden og fremtiden. Eleverne skal have rammerne til, at opnå kompetencer i at være producerende og ikke kun være reproducerende.

Men hvordan disse rammer kan være når der arbejdes med, at tage undervisning ud af klasselokalet forelægger der ingen vejledning eller bud fra UVM kun EMU kommer med et enkelt eksempel "historiske spor - undersøg dit lokalområde"(EMU,link 7), men heri bliver man som lærer ikke præsenteret for de pædagogiske redskaber/metoder man kan anvende. Med den manglende information fristes man til at stille sammen spørgsmål, som Peter Bentsen gør i forbindelse med den nye skolereform og de mange elementer som der lægges op til - hvor skal og kan læring foregå?

Udvidelse af skolens læringsrum

Når der arbejdes med den åbne skole bliver klasseværelsets undervisningen brudt ned for, at blive taget ud i samfundet, og herved sker der en udvidelse af skolens læringsrum. Hvor der vil blive arbejdet med udendørspædagogikken "at lære inde - ude", og hvor der i en langt højere grad forsøges, at koble handlingsrettede læringsprocesser med uderummet for derved, at bidrage til konkrete oplevelser og skabe en større motivation, trivsel og inklusion for og om eleverne. Hvilket også EMU påpeger i forbindelse med, hvordan den åbne skole kan motivere eleverne i forbindelse med en udvidelse af læringsrummet "*det kan have en motiverende effekt på eleverne, når rammerne er mindre skoleprægede og i højere grad lægger op til konkrete aktiviteter.*"(Emu, link 9)

Jeg har erfaret, at elever som normalt er mindre aktive grundet manglende motivation for faget bliver mere motiveret, bidrage mere og tager aktivt del i undervisningen. Et udsagn fra en normalt passiv og demotiveret elev for historiefaget ved slutevaluering, tegner et fint billede af hvad motivation kan gøre for den enkelte. Han sagde "*jeg har glædet mig til historietimerne og jeg har faktisk også lavet meget mere og sagt meget mere end normalt - det plejer jeg ikke! Det er fordi vi har skulle være aktive og væk fra skolen herinde kan man ikke lære!*" Eleven italesætter selv, her den positive effekt af en udvidelse af læringsrummet. I hvert fald, for hans motivation og trivsel i læringsituationerne.

En udvidelse af skolens læringsrum vil være med til, at skabe en variation af undervisningen samtidig med, at det giver en mulighed for, at skabe en differentieret undervisning med andre indgange til inklusion af elevernes forskelligheder samt deres tilgang til læring. Deres læring vil blive styrket og trænet, da eleverne får mulighed for, at oparbejde og videreudvikle deres intelligenser, som de måske

Bachelorprojekt maj 2016

"Den åbne skole i historiefaget"

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

ikke er så gode til, at benytte men kan blive. Da det nye læringsrum er ideelt til at få eleverne til at træne alt det, som de normalt bare passivt fordøjer i klasselokalet.

Det er min erfaring, at de mere stille elever, ofte kommer mere til orde. Det giver de selvtillid, når de finder ud af, der faktisk er nogle ting som de kan og kan bidrage med, ting som de ikke har været bevidste om før og dermed også kan bidrage til undervisningen.

Udvidelsen af skolens læringsrum gør, at eleverne skal arbejde med, at tilegne sig ny viden. Ligesom inklusionen af elevernes forskelligheder bliver brudt ned, når eleverne sammen skal indgå i et nyt læringsmiljø. Peter Bentsen udtrykker det således "*perspektiverne er mange og potentialerne er store, hvis vi med udgangspunkt i den nye skolereform genvinder og styrker traditionerne for, at læring kan foregå mange andre steder end i klasseværelset*".(Bentsen,2013:4) Klasselokalet behøver hverken, være det eneste - eller for den sags skyld det bedste, læringsrum for historieundervisningen.

Tværtimod eleverne skal ud af klasselokalet og ud i autentiske miljøer, som kan motivere dem og hvor de kan gøre sine erfaringer via dialog med det omgivende samfund og dets muligheder. Thomas Moser skriver "*...situationer, hvor den handlende person kan gøre sig sine egne erfaringer i dialog med den fysiske og sociale verden, beskrives her at barnet først erfarer læringen, når det fysisk færdes i verdenen, og får afprøvet den nye læring i praksis.*"(Moser,2007:123)

Udvidelsen af skolens læringsrum stille, krav til læreren om et forudgående kendskab til elevernes faglige niveau og læringsforudsætninger. Det har stor betydning for tilrettelæggelse af undervisningen. For da læringen sker ud fra en sociokulturel læringsperspektiv, hvor at læring sker i fællesskab og ved interaktion mellem mennesker. Man må derfor som lærer have kendskab til, hvor eleverne er i deres zone for nærmeste udviklingen så man præcist kan støtte og vejlede den enkelte elev ud fra dette.

Elevers læring er ikke en individuel proces men en proces, hvor interaktion og samarbejdet, er det grundlæggende element i læringsmiljøet. Læringsrummet som f.eks. byens torv, lokalt museum o.l., vil som Theresa Schillab påpeger, blive stimulere flere af elevernes sanser og dette vil være med til at øge chancerne for, at eleverne husker det faglige samt at læringen bliver kropsforankret.(Schillab,2009:22) HistorieLab påpeger, ligeledes at "*den gode undervisning baserer sig på undervisningsmetodisk variation... så eleverne ikke kommer til at kede sig i faget*".(HistorieLab,2016:20) Hvilket den åbne skole med udvidelsen af læringsrummet giver mulighed for. Den anvendelsesorienteret tilgang til undervisningen mindsker afstanden mellem teori og praksis.

I den åbne skole kan man tage historiske litteratur med ud på en lokation, som kan åben op for indholdet - dette kaldes stedsbaseret pædagogik. Der er flere måder, at arbejde med denne pædagogik på. En måde er stedsbaseret læsning som er en anden vinkel på litteraturen, der giver anledning til nye litteratursamtaler og som kan skabe et andet blik på teksten og verden.

Brugen af stedsbaseret læsning som en pædagogisk tilgang kan bidrage til undervisningen, ved at arbejde og bearbejde elevernes historiske viden og erfaringer -stedsbaseret læsning kan fungere som en nøgle til forståelse. Ifølge Dorte Eggensen vil eleverne opnå en forståelse af, at et sted ikke bare er et sted, men at et sted bliver til, når mennesket bevæger sig ud på en lokalitet, sanser og oplever det.(Eggensen,2013:21)

Det er min erfaring, at ved brug af litteraturen i en udvidelse af læringsrummet kan det gøre, f.eks. at miljøet, boligforhold mm bliver nemmere for den enkelte sat sætte sig ind i sig ind i ved at det bliver mere virkeligt. For når eleverne ser stederne vil få de en forståelse for miljøskildringerne, boligforhold osv. selvom at tiden og tingene er forandret. Tiden er som regel et abstrakt begreb, som kan være svært, at arbejde med sammen med børn, for man kan ikke se tiden, men på stederne kan man se tidens gang.

Ved at have fokus og aktivt inddrage steder og bruge dem i undervisningen, så sker der en stigende opmærksomhed på samspejlet mellem pædagogik og uderum. Det rumlige vil afløse, det sproglige og fokus vil bliver rettet mod omgivelsernes betydning fremfor på sprogets betydning for læring, erkendelse og viden. Da eleverne herved vil får et indblik i både de stedslige dimensioner i litteraturen og de litterære dimensioner. Dialogen bliver central i læringstegnelse, og der vil blive arbejdet med afsæt i Olga Dysthe flerstemmige klasserum, hvor at eleverne inden for den overordnede kontekst kan komme til ordre, blive hørt og have mulighed for selv, at deltage aktivt i meningskabelsen.(Dysthe,2012:64)

Erik Bernard Jensen påpeger, at hvis opgaven er, at få eleverne til at bearbejde og videreudvikle deres historiebevidsthed, så er det afgørende, at de får muligheden for at relatere de behandlede emner og temaer om andre tider og rum til den tid og det rum, de selv lever i.(Jensen,1996:13)

Det er også min erfaring, at den stedsbaseret pædagogik kan bidrage til, at eleverne opnår kompetencer til nemmere, at forstå at nå der bliver brugt "vi-er" og "de-er" at der så skabes forestillinger om forskellige fællesskaber. Denne kompetence er vigtig for, som Nanna Butters skriver "*de skal kunne reflektere over, at der, når der fortælleres historier om fortiden udpeges og markeres forskelle og ligheder*

Bachelorprojekt maj 2016

"Den åbne skole i historiefaget"

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

mellem mennesker og samfund"(Butters,2013:169). Denne forståelse tager tid og kræver stor indsats fra lærerens side, da eleverne skal støttes og guides i denne tilegnelsesproces.

Ved at bruge denne pædagogik i arbejdet mellem den åbne skole og historie, så vil eleverne kunne arbejde med, at opnå bevidsthed om, at vores historie er rundt om os hele tiden og at "alt" fortæller en historie. Den stedsbaseret læsning tilbyder redskaber til, at skabe dialog og synergi mellem elev, tekst og sted. Så stederne skal være nøje udvalgt da de understøtter undervisningen for således vil eleverne opnå en bevidsthed om, at steder er betydningsfulde for os mennesker og vores erindringer, vores oplevelser, vores forestillinger og forventninger er bundet til steder. Hvilket er i overensstemmelse med Erik Bernard Jensens tanke om, at historie formidles og at historiebevidsthed skabes, omdannes og bruges mange andre steder end i skolen.(Petras,2011:66)

Den historiskbevidsthed skabes mange andre steder, ikke mindst i elevens møde med det omkring liggende samfund. Man kan styrke den historiske bevidsthed ved, at knytte kendte såvel som ukendte steder til historien og dermed give det eleven en kobling til deres livsverden.

Det er min erfaring, at ved at udvælge steder og tekster til stederne kan der f.eks læse stykker op som understøtter stedet. Gør det at eleverne får et andet blik på litteraturen og verden. Efter oplæsning kan der stilles spørgsmål som eleverne kan rette ind i teksten for derefter ud i den sansende omverden og hen mod den aktuelle placering i verden. Dette gør at de bedre kan forhold sig til, at de ved selvsyn kan se historien på stedet. Derved bliver der skabt en dialogiske samtale, hvor brugen af de autentiske spørgsmål vil få gang i elevernes tankeproces og refleksioner. Dette vil øge værdibevidstheden og forståelsen hos eleverne og derved frigøre læringspotentiale. I brugen af de autentiske spørgsmål er det ligegyldigt, hvilke klassetrin eleverne er på, da man som lærer skal differentiere indholdet, så der stille og roligt åbnes op for at de på sigt opnår en forståelse af, at steder er præget af tekster og vores opfattelse af tekster er præget af steder, når man henholdsvis sanser og læser om dem. Dette gælder ikke kun de steder litteraturen udspringer af, men også de steder den foregår i. Jeg har erfaret at dette leder eleverne hen mod en forståelse for, at steder rummer gode historie.

Den stedsbaseret læsning vil bidrage til, at eleverne får en anden dimension på det, der arbejdes med. Idet der skabes en tættere tilknytning mellem stedet og eleverne, når der fokuseres på omgivelserne og kontekstens betydning for læring, erkendelse, viden og dannelse. For den *"stedsbaseret pædagogik, adskiller sig fra konventionelle tekst- og klasseværelsesundervisning ved at opfatte børn og unges specifikke steder som en af de primære ressource for deres læring."*(Bentsen,2013:71).

Om den åbne skole og lokalsamfundet skriver emu at, "*samarbejdet mellem skolen og lokalsamfundet skal styrke den lokale sammenhængskraft.*"(UVM,link 8) Med det menes at formålet er, at åbne elevernes øjne op for de historiske spor i lokalt- og nærmiljøet og at dette arbejde vil lede til, at eleverne kan tilegne sig fremgangsmåder i brugen af spor som kilder til f.eks. at forstå, egen by, dens historie og hvordan lokalområdet har udviklet sig. Trine Hyllested påpeger, at når man tager ud i lokalt og nærmiljøet, så arbejdes der med udgangspunkt i de lokalhistoriske kildematerialer som f.eks. kort, billeder og personhistorier, hvilket er en del af historiefaget kildearbejde. Der bliver ikke nævnt i vejledningen for faget historie, at man med stor udbytte kan bruge lokalt- og nærmiljøet ej heller hvordan man kan gøre det.(Hyllested,2015)

Jeg har erfaret, at når der undervises om lokalt og nærmiljø i klasseværelset så fanges elevernes interesse ikke – det bliver "uvirkeligt", som en elev udtrykte "jeg tror ikke på at vores by har været marker og bondegårde." Her kan man konkludere det samme som *Peter Bentsen påpeger "klasseværelsesbaseret undervisning ofte fremmer overfladisk læring frem for deltagelse og læring i forskellige, virkelige, sociale og kulturelle aktiviteter og miljøer".(Bentsen,2010:12)*

Dette belyser Trine Hyllested i sin artikel om nærmiljøet som læringsrum, at lokalområdet kan være en guldgrube af kulturhistorie. Derudover fremhæver hun, at Danmarks kulturlandskab og byrum er vores største arkiv, da de på deres egen måde kan fortæller historier, og vise, hvad mennesker har arbejdet med og levet af mm.(Hyllested,2015) Hvilket man må betragte som en direkte invitation til, at bruge vores største arkiv i historiefagets undervisning. Selvom, vores land og lokalområde er i konstant udvikling, så er der stadig mange steder som bevarer tydelige spor af en tid, der er svundet og de tidlige forandringer. Lokalhistorien kan fortælle den lille historie, som en del af den store historie.

Udover de ting som lokal- og nærmiljø kan bidrage med, så taler Arne Jordet også om en anden lokal ressource, som kan bidrage "*den lokale ressourceperson.*"(Jordet,2010:250) Han påpeger at, alle lokalsamfundet har, mange mennesker med lokalhistoriske kundskaber. Disse kan berette og fortælle om lokale hændelser i gammel og nyere tid på de steder, hvor hændelserne har fundet sted og på nogle af disse steder, vil der kunne være fysiske beviser på bestemte hændelser. Om disse personer siger Arne Jordet "*ressourcepersoner vil som oftest gerne hjælpe når de bliver spurgt og ofte viser det sig at der er langt mere lokalhistorie end man havde forestillet sig.*"(Jordet,2010:250)

Ved at gøre brug af disse personer i undervisningen vil undervisningen få adgang til eksperter, som kan bidrage med viden. Som Peter Bentsen påpeger, kan lokalsamfundet med dets natur og kultur tilbyde erfaringer med steder og personer, som kan bidrage til børns læring og dannelse gennem

Bachelorprojekt maj 2016

"Den åbne skole i historiefaget"

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

aktiviteter, der ikke kun involverer intellektet, men også kroppen og følelser.(Bentsen,2013:38) Den viden, som eleverne har fået samt tilegnet sig, bør og kan man derefter tage med hjem for at bearbejde og arbejde videre med.

Museer som læringsrum

Udover lokalt og nærmiljø kan museer også bruges som et læringsrum og i Danmark er der en lang tradition for, at tager på museum i undervisningsøjeblikket. I vejledningen for faget historie under den åbne skole skrives der følgende "*rundt omkring i landet findes se museer og historiske værksteder, som med fordel kan inddrages i historieundervisningen.*"(EMU, link 1) Men hvordan der kan arbejde med museerne og hvad museerne specifikt kan bidrage men uddybes ikke.

Jeg har erfaret at museerne kan være et godt sted til undervisning i historiefaget for nok er det et anderledes læringsrum, men derudover tilbydes der andre former for didaktik og pædagogik samt særlige muligheder og potentialer hvad undervisningen angår. For som Mette Boritz skriver "*museer et fysiske tredimensionelle rum, hvor også det æstetiske er i spil. De mange genstande, malerier og skulpturer m.m. bidrager med en stoflighed, som kan være svær at få i klasselokalet, og de åbner op for andre former for pædagogik og didaktik.*"(Hyllested,2013:80)

Museet som læringsrum kan bidrage konkret til historieundervisningen med f.eks. billeder på den aktuelle historiske periode, som en appetitvækker til emnet og elevernes arbejde samt give eleverne mulighed for, at relatere forudgående viden til genstande mm. som de møder på museet, hvilket giver eleverne gode forudsætninger for, at spørge dybere ind samt reflektere videre. Arne Jordet påpeger, at det som museet kan, er at " få et levende møde med forskellige sociale temaer i et historisk perspektiv."(Jordet,2010:259)

Et undervisningsforløb på et museum kan foregå på mange måder f.eks. som en rundvisning med lærer eller en museumsrundviser som guide, eller eleverne kan selv gå på opdagelse alene eller grupper og arbejde ud fra f.eks. arbejdsspørgsmål. Derudover kan der også foregå forskellige aktiviteter såsom rollespil, gamle lege mm. som kan bidrage til at nedestående punkter, som Moritz påpeger er museets bidrag til undervisningen: (Hyllested,2013:80)

- bidrage til på den ene side at give eleverne overblik og komme dybden med et konkret emne.
- bidrage til at sætte billeder og stoflighed på et emne/tidsperiode/fænomen.
- bidrage til at gøre det som eleverne syntes fjernt og abstrakt til mere konkret og håndgribeligt.

Da det som foregår, ikke bare er noget, man kan fortælle om eller læse i en bog.

Bachelorprojekt maj 2016

"Den åbne skole i historiefaget"

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

Dette er det samme, som jeg må konkludere ud fra erfaringer ved brug af Frilandsmuseet i historieundervisningen. For med en museumsrundviser som var udklædt, talte og agerede som en autentisk person ud fra det, den tematikke tur omhandlede, gjorde at det hele blev mere konkret og virkeligt. Eleverne var mere lyttende, iagttagende, spørgende end ved klasseundervisning samtidig med, at de sugede de sansende omgivelser indtryk til sig. Museumsbesøget gjorde, at de blev mere aktive i deres videns tilegnelse for de spurgte, reflekterede, dannede hypoteser, perspektiverede og konkluderede. De var alle med og sammen lærte de i et fælleskab, hvor alle var ligeværdige. Deres forskellige input, kunne der efterfølgende arbejdes videre med i klasseværelset. Elevernes evaluering af, hvad hvor meget de havde lært af besøget indenfor emnet, var meget sigende. 12 ud af 18 elever svarede at de havde lært alt om emnet via besøget på museet. (Fremgår af bilag 5)

Mulighederne og målene for museets bidragelse og anvendelighed i forhold til historiefaget i den åbne skole er mange og også varierende. For man skal som lærer, gøre sig klart inden brugen af museet, at det ikke er et frikvarter eller pædagogisk fristed, da dette er fejlagtigt og bevirker at museets læringsbidrag ikke bliver brugt efter hensigten. Der er som lærer et stykke arbejde forbundet med at tilrettelægge undervisning på museet også selvom at det vil være en af museumsrundviserne, som står for besøget. For det vil være givende at bruge museumsaktørerne i planlægning, da de besidder nogle ressourcer, som hvis de blive brugt optimalt, ville kunne skabe rammerne for en udbytterig dialogbaseret undervisning på museet. Men dette kræver at læreren og den eksterne aktør samarbejder før og under besøget.

En forklaring på, hvorfor museet ikke bliver brugt mere i historiefaget end det gør nu, kan skyldes det som historielab rapporten påviser "*nogle historielærere udtrykker en vis usikkerhed ved at tage undervisningen ud af lokalet.*"(Historielab,2016:30) Selvom, at der i rapporten bliver givet udtryk for en generel opfattelse af, at det er givende at komme ud med historiefagets undervisning.

Delkonklusion

De ovenstående belyste områder er mine bud på, hvad og hvordan den åbne skole kan bruges i historiefagets undervisning i form af undervisningsmetoder samt muligheder for en udvidelse af skoles læringsrum.

De steder som udvælges iforbindelse med den åbne skole bør anvendes som, et alternativt undervisningsrum og en undervisningsgenstand i samspil med teksten/emnet/perioden. For der vil eleverne som Dorte Eggertsen skriver opnå en forståelse for at steder er betydningsfulde for os mennesker. Eleverne vil kunne percipere og skabe, ud fra de sansede steder.

Bachelorprojekt maj 2016

"Den åbne skole i historiefaget"

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

Endvidere vil det, at møde andre aktører i undervisningen have en vigtig socialiseringsmæssig dimension, da eleverne får anledning til, at forholde sig til mennesker som mødte dem med andre forventninger, andre normer for kommunikation og ikke mindst møde dem med andre intensjoner end de er vant til. De vil få nye muligheder for at blive set, bekræftet og for succes i en deltagelse. Dette har en positiv effekt for deres identitet og selvopfattelse, som skaber trivsel, motivation og anerkendelse omkring barnet i dens læringstilegnelse.

Jeg mener personligt, at man som lærer skal turde træde ud af lærerrollen som den alvidende der videregiver viden og i stedet træde ind som medlærer, ligesom eleverne må forholde sig reflektivt til konstruktionen af historisk viden – også ens egne konstruktioner. Derudover skal man som lærer være lydhør forstået på den måde at eleverne ofte stiller autentiske spørgsmål. Selvom disse som regel kommer spontant, og man som lærer sjældent har mulighed for, at være forberedt på, at besvare disse spørgsmål. I disse situationer skal man udvise lydhørhed ved, at anerkende deres spørgsmål og turde sige at man skal undersøge svaret, tænke over svaret eller give svaret med det samme hvis det er muligt. Det er også muligt, at man via den sociokulturelle tilgang sammen kan hjælpe hinanden med at besvare elevernes spørgsmål.

Konklusion

Min problemformulering lød: *Hvad kan den åbne skole bidrage med til historiefagets undervisning samt elevernes læring? Hvorfor bør man som lærer bruge den åbne skole i historiefagets undervisning og hvordan kan den åbne skole bruges?*

Ud fra egne erfaringer og vurdering mener jeg at kunne påvise, at den åbne skole kan bidrage til historiefaget undervisning ved at øge elevernes motivation, interesse og engagement i faget samt arbejde med at gøre eleverne til brugere af historien, samt give dem kompetencer til at forstå, at de er historiskskabt og historieskabende.

Via de analyserede metoder og redskaber som jeg har sammenholdt med egne erfaringer, gives der en indsigt i, hvordan og hvorfor man bør bruge den åbne skole i historiefaget samt hvad man som lærer skal være opmærksom på.

Derudover har min analyse af, hvorfor og hvordan den åbne skole kan bidrage til historiefaget vist at udover læringsudbytte, kan der skabes trivsel, motivation og anerkendelse af barnet i sin læringstilegnelse, da eleverne er aktive i brugen af historie, som leder dem til historiskbevidsthed via

Bachelorprojekt maj 2016

”Den åbne skole i historiefaget”

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

et sociokulturelt læringsperspektiv med dialogiske samtaler, som gør at eleverne i interaktion med hinanden og læreren konstruerer viden sammen.

Den åbne skole vil overordnet set kunne bidrage til at samfundet, lokalt- og nærmiljø samt museet kan danne omdrejningspunkt for læringsituation i autentiske oplevelser, hvor elevernes sanseindtryk vil være med til at sætte deres hjerne i gang ved hjælp af deres kroppe samt give dem rammer til at opnå forståelse for at, de er en del af vores tidshistorie. Da den åbne skole vil komme med perspektiv på det, som der skal læres og som er med til at gøre læringen meningsfuld. En vigtig pointe i den åbne skoles bidrag til faget er nemlig, at med et direkte fagrelateret indhold, og et bredere sigte på, at styrke eleverne læringsparathed, sociale kompetencer, alsidige udvikling, motivation og trivsel vil det gøre at alle elever er i spil med den lokale natur, kultur og samfund sammen. Derudover kommer at aktiviteterne i elevernes læring gør det muligt, at de kan gøre sig egne erfaringer i dialog med den fysiske og sociale verden, hvilket bevirker at deres læring bliver kropsforankret og derved lagret i deres arbejdhukommelse og vil kunne blive hentet frem for at blive brugt på et senere tidspunkt..

Samtidig bidrager den åbne skole med fine rammer til, at arbejde med det sociokulturelle læringsperspektiv i historiefaget, da sproget bliver centralt i undervisningssituationer som er socialt forankret.

Det er min endelige konklusion, at brugen af den åbne skole i historiefaget når det er muligt, vil det kunne bidrage til undervisningen og elevernes læring, trivsel og fordybelse på alle klassetrin.

Perspektivering

Da jeg startede processen med denne opgave, var det med en stor interesse for hvad den åbne skole kunne bidrage med til historiefaget.

Jeg havde en interesse for, hvad den åbne skoles udvidelse af læringsrum kan bidrage med til faget og til elevernes læring. Det er et lille fag, hvorfor jeg også havde indtrykket af, at det kunne blive svært at inddrage principperne om den åbne skole – hvilket i bearbejdelsen af denne opgave er gjort til skamme. Det bør ikke være fagets størrelse der sætter begrænsningerne, i stedet synes jeg man skal benytte sig af de muligheder der er for at bruge den åbne skole. De positive ting ved den åbne skole overskygger langt de begrænsninger, som jeg ser det. Jeg mener, at den åbne skole kan bidrage med meget i forhold til elevernes historiebrug og historiske bevidsthed. Det er min opfattelse, at det vil være et spørgsmål om vilje og motivationen for, at arbejde med dette – det skal være drivkraften. En anden mulighed kunne også være, at samarbejde tværfagligt, således at man f.eks. inddrager faget

Bachelorprojekt maj 2016

"Den åbne skole i historiefaget"

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

dansk, det ville man kunne arbejde med ud fra en narrativ tilgang. Det kunne f.eks. være ved en narrativ fortælling, som der også kan arbejdes danskfagligt med. Den narrative fortælling vil kunne blive brugt, som selve kernen i identitetsdannelse, således eleverne kan tage på en mental udflugt fra f.eks. fortiden til nutid og til fremtid og via det narrative bliver de i stand til, at forstå sig selv som den samme gennem tiden.

Men hvad skal det så til for, at historiefaget bliver en større del af den åbne skole, her kan man fristet til sætte det hele lidt på spidsen og sige, at skolen er tomme bygninger fulde af tomme klasseværelser, der ikke indeholder livlige og indholdsrige læringsmiljøer.

Jeg mener, ligesom Peter Bentsen, at vi skal gøre op med det han kalder for 1- tallets tyranni i forbindelse med hvor læringen kan og skal foregå. Læringen behøve ikke nødvendigvis at være bedst med 1-talles tyranni: 1 lærer underviser 1 klasse fra 1 årgang i 1 i 1 fag i 1 time i 1 klasseværelse.(Bentsen,2013:70)

Men for at dette kan lade sig gøre, så ledes man til at kræve, at initiativtagerne bag den åbne skole skal bidrage med informationer, støtte og vejledning i brugen af det i alle fag. Man kan ikke indføre et krav, og forvente at det bliver løst, hvis man ikke klæder skolerne, lærerne og de eksterne aktører på til det samarbejde der skal foregå. Hvis intensionen er, at den åbne skole skal indgå i alle fag må initiativtagerne bidrage med informationer om brugen af den åbne skole. Man ville blive mere tryk ved at bruge den samt bedre forstå hvorfor og hvordan man skal bruge dette tiltag. Man skal jo lære at kravle, før man kan gå – og de første par skridt bør man få en smule hjælp og støtte til.

Bachelorprojekt maj 2016
"Den åbne skole i historiefaget"
Louise Lindgren Papadakis bk12d878
Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

Litteraturliste

- Alenkær, Rasmus (2008): *Den inkluderende skole – skolen som inkluderende opgave* (s.197-199) København. Frydenlund
- Bentsen, Peter (2013). Liv i skolen, "Udeskole og den nye skolereform, Steder, personer og aktiviteter"
- Bentsen, Peter (2015). *Forskning i udeskole*
- Binderup, Thomas (2007). *Hvordan lærer man historie. Historie og samfundsfag 4/7* (s.11-14)
- Binderup, Thomas (2011). *Klasseledelse og fag – at skabe klassekultur gennem fagdidaktiske valg - Anerkendende og inkluderende ledelse af den narrative historieundervisning* (s. 87-105) Frederikshavn. Dafolo
- Butters, Nanna (2013). *Historie pædagogik. At gøre eleverne til brugere af historie.* (s. 169- 187) København. KVaN
- Bjørndahl, Cato (2003). *Det vurderende øje.* (s.18-23). Klim.
- Dysthe, Olga. (2003). *Dialog, samspil og læring.*(s.48-56) Århus. Forlaget Klim (s.48-56)
- Dysthe, O mf. (2012). *Dialogbaseret undervisning, kunstmuseet som læringsrum.*(s.57-66) København, Skoletjenesten.
- Eggensen, Dorte (2013). *DANSK 1 – Stedsbaseret læsning* (s.20-23)
- Eggensen, Dorte (2014). *Fællesskrift, Litteraturhistorie i undervisningen - Afsted er du kommet.*(s.2-6) Dansk lærer foreningen.
- Hyllested, T mf. (2013) *Skolen i virkelighed, omgivelserne som læringsrum.*(s.78-93) København. Forlaget UP - Unge Pædagoger
- Hyllested, Trine mf.(2015). *Nærmiljøet som læringsrum i historie og kulturfag.* HistorieLab
- Illeris, Knud. (2015) *Læring.* (s.40-49) Frederiksberg, Samfundslitteratur.
- Jensen, Erik Bernard.(1996) *Historieskabt såvel som historieskabende, "Historiebevidsthed og historie – hvad er det?"*(s.5-19) Danmark, Op-forlag
- Jordet, Arne (2010) *Klasserommet udenfor, Tilpasset oplæring i et utvidet læringsrum.* (s. 249-261) Cappelen Akademisk Forlag
- Kvande, Lise og Nils Naastad (2013). *Hva skal vi med historie? – Kap. 4. Historie som identitet.*(s.89-102) Oslo. Universitetsforlaget
- Moser, Thomas (2007). *Nervepirrende pædagogik – Kropsforankret læring og aktivitet som pædagogisk begreb.* (s. 120-139) København. Akademisk forlag.
- Pietras og Poulsens (2011) *Historiedidaktik.* (s.63-77) Gyldendal
- Schilhab, Theresa (2009). *Universitetsmagasinet Asterisk nr. 45. Det, jeg sanser, husker jeg.* (s.20-23) Danmarks pædagogiske universitet.
- Clausen, Torben(2005). *Universitetsmagasinet Asterisk nr. 26. Normalitetens spejlbilleder.*(s.28) Danmarks pædagogiske universitet.
- Wennerberg, Bodil m.fl (2010). *Anerkendende klasseledelse.*(s.66) Dafolo

Bachelorprojekt maj 2016

"Den åbne skole i historiefaget"

Louise Lindgren Papadakis bk12d878

Læreruddannelsen UCC, Blaagaard/KDAS

Rapporter og undersøgelser

- CEFU (2016). *Elevens læring i den åbne skole, Forskningsbaseret erfaringsopsamling om undervisningsforløb i samarbejde mellem ungdomsskole og folkeskole*
- KL (2015). *Den åbne skole, status og opmærksomhedspunkter*
- HistorieLab (2016). *Historiefaget i fokus - dokumentationsindsatsen.*
- Deloitte (2014). *Den åbne skole. Undervisningsministeriet*
- KL (2015). *Læring i den åbne skole*

Internet

Nedenstående link er alle lokaliseret d. 17. maj 2016

- EMU link 1 - Vejledning for faget historie
<http://www.emu.dk/modul/vejledning-faget-historie>
- Emu link 2 - Hvad er den åbne skole
<http://www.emu.dk/modul/hvad-er-den-abne-skole-0>
- Emu link 3 - Udeskole
<http://www.emu.dk/tema/udeskole>
- EMU link 4 - Folkeskolens formålparagraf
<http://www.emu.dk/modul/folkeskolens-formalparagraf>
- EMU link 5 - Undervisningsdifferentiering
<http://www.emu.dk/modul/undervisningsdifferentiering#>
- UVM link 6 - Rettigheder og pligter i folkeskolen
<http://pub.uvm.dk/2002/rettigheder/helepubl.htm>
- EMU link 7 - Historiske spor - undersøg dit lokalområde
<http://www.emu.dk/modul/historiske-spor--undersog-dit-lokalomrade>
- UVM link 8 - Den åbne skole
<https://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Laering-og-laeringsmiljoe/Den-aabne-skole>
- Emu link 9 - Udvidelse af elevernes læringsrum
<http://www.emu.dk/modul/udvidelse-af-elevernes-laeringsrum-0>
- SLKS, 2016 - Slots- og kulturstyrelsen, Åben skole samarbejde
<http://slks.dk/boern/skoleboern/aaben-skole-samarbejder/>
- Retsinformation - Bekendtgørelsen af lov om folkeskolen
<https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=176327>
- Fagformål historie 2016
<http://www.emu.dk/sites/default/files/Historie%20-%20januar%202016.pdf>

Andet

Nedenstående opgaver er der blevet brugt uddrag og dele fra.

De er alle blevet afleveret på WISEflow under de oplyste dokumentnavne.

- Kompetencemålsprøve historie, Januar 2016
Louise Lindgren Papadakis BK12d878 - Afsluttende_Kompetencemålsprøve_januar_2016_Historie
- Kompetencemålsprøve for det samlede PL-område, Maj 2015
Louise Lindgren Papadakis BK12d878 - Afsluttende_kompetencemålsprøve_for_det_samlede_PL-fag